

מה בראש?

הפעלות ותרגילים על פי היצירה "אחד מאלה" הרב דוד זריצקי

לשונית 1

התרגילים הבאים מבוססים על סוג כתיבה מיוחד הנשען על "זרם התודעה" להלן מובאה המתייחסת לסוג כתיבה זה:

"שימת הדגש בכתיבה זו היא על נפש הדמות" העיקרון המארגן של צורת הכתיבה אינו בהכרח נרטיבי או לוגי, כי אם על פי סדר התודעה-האופן בו עולות המחשבות בדובר. כתוצאה מזה, המעבר ממשפט למשפט יכול להיעשות בצורה אסוציאטיבית. [עקרונות הפסיכולוגיה וויליאם ג'יימס]

תרגיל פתיחה מספר 1

על מה את חושבת?

הקרנה בה נראית תמונת אדם כפוף וחושב, מחשבותיו נשמעות על רקע מוסיקלי שקט. תרגיל קצר עם הבנות – רישום מחשבות ללא סדר, על מה את חושבת? תרשים של עץ – בגזע, "הבזקים של מחשבות", בענפים דוגמאות: לקנות חצאית, להכין מרק, לבקר סבתא חולה, אוף השיעור הזה, לא סיימתי תפילה, מה קונים מתנה לרחלי... האם יש קשר כל שהוא בין הדוגמאות- לא, תחומים שונים, אנשים שונים, מצבים שונים, סליל המחשבות נע במהירות וקופץ מנושא לנושא, קשה לשלוט בהם. מה בכל זאת מניע את המחשבה? ההתעניינות. נושאים בהם מתעניינים יותר כובשים את מקומם של האחרים.

מסקנה - ניתן לגלות רבדים באישיותו של האדם על פי מחשבותיו.

תרגיל פתיחה מספר 2

מי האיש שמאחורי התמונות?

הקרנת עשרה משפטים משמעותיים מתוך הסיפור על פיהם יועלה דיון בכיתה, מהו נושא העלילה, מיהו הגיבור? מהו הרצון החשוב ביותר שממלא אותו?

1. דשדוש הרגליים מצעק ועצבני כנראה מתקרבים לשעה 8.00 בבוקר
2. כנראה אין שעתו פנויה לפרוטה בשבילי...
3. לא מתחשק לי ללכת לחדרי, מחכה לי שם עבודה ...
4. חבל שלא לקחתי עמי עניבה כל שהיא...
5. כנראה זה אדם מלומד שראשו נתון למחשבותיו, לכן חזר שוב לזרוק משהו לקופסא.
6. אולי אקנה כאן מתנה לאשתי?
7. אני הולך כאן ברחוב, בטוח שאף אחד לא מכיר אותי
8. היא מחטטת זמן רב היד הקמצנית הזו...
9. אולי עדיף היה שאתלבש יפה יותר כך יכבדו אותי יותר...
10. הילד הקטן שלה סוחב בשמלתה אין ספק היא תיתן משהו....

לשונית 2 –רשת אסוציאציות

תרגיל זה ייערך לאחר קריאת הסיפור ולאחר ניתוח ראשוני .

הכיתה מחולקת לקבוצות, כל קבוצה ממנה ראש קבוצה אצלו מונחות הכותרות הבאות ועל הקבוצה להעלות אסוציאציות [על פי הסיפור] שישובו לתוך הרשת .

קבוצה א'

הנושא – במרכז הרשת - "רגליים מדשדשות"



קבוצה ב'

הנושא במרכז הרשת - "ידיים מתנועעות"



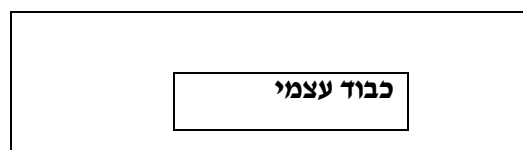
קבוצה ג'

הנושא במרכז הרשת - "סביבה אנושית"



קבוצה ד'

הנושא במרכז הרשת – כבוד עצמי



פרוט עזר למילוי המשימות

בסיפור זה בולט סגנון כתיבה מודרני, המשחזר את זרם החשיבה האסוציאטיבית ואת שטף ההרגשות של הדמות בסיפור.

המונולוג הפנימי מאפשר לקורא ליצור מגע ישיר עם פנים נפשו של הגיבור ללא התערבותו המסבירה של המחבר.

תחנות ב"זרם התודעה"

1. דשדוש רגליים – השעון של הקבצן

קשר אסוציאטיבי המחבר בין חוש השמע לתחושותיו ותכונותיו של הקבצן.

אמצעי המודד את סדר יומו וגם מחבר אותו רגשית לתחום העיסוק שלו.

2. תנועות ידיים – בקורת אופי

מונולוג פנימי אודות תנועה איטית של הידיים, תנועה חפוזה, התמהמהות-חיפוש, אופן זריקת המטבע.

הקבצן משתף במחשבותיו אודות סוגי הנותנים, ניתוח האירוע חשוב לו הרבה יותר מין העלילה ולכן קשה לעקוב אחר חוט העלילה שהוא גם קצר ודל מטבעו.

3. שאיפה מרכזית – כבוד עצמי

בין מחשבה למחשבה, בין מסקנה למסקנה, מעלה הקבצן את שאיפתו המרכזית בניסוחים שונים, הקו המשותף לכולם הוא: ההרהורים אודות שיפור מעמדו. הסמלים המשרתים אותו לשם כך הם:

א. המחצלת
ב. העניבה ג. מתנה לאשתו ד. כובע ה. צוארון החולצה ו. חלון ראווה ז. כוס מיץ

4. מעמד מול סביבתו

הקבצן מול יתר הקבצנים- מונולוג המרמז על לבטיו ודעותיו השונות.

הקבצן מול מערבולת האנשים ברחוב- הרצון להשתוות אליהם ולהסתיר ככל האפשר את זהותו.

הקבצן מול טיפוסים שונים- ביקורתי, כבוד למכבדים, אי שביעות רצון מהבזים לו, הנאה רוחנית ממי שמקטלג אותו כאחד האדם.

הקבצן מול המוכר בקיוסק- סוג של פיסגה, משדר על ידי צורת התנהגותו ומחשבותיו, כבוד הדדי וקורת רוח.